

Morten Thing

Min mors historie

Nemos Bibliotek 2009

Af Margit Warburg

Morten Thing har interviewet sin mor, Dora Thing, 1½ time en gang om ugen i løbet af nogle måneder i begyndelsen af 1990'erne, og det er først og fremmest disse interviews og private brevvekslinger, bogen bygger på. Som forsker har Thing selvfølgelig også udnyttet trykte og andre utrykte kilder, men bogen er ikke udstyret med et tungt notepaparat og mange referencer.

Dora Recht blev født i 1919 og voksede op på Nørrebrogade. Hendes forældre, Leon og Malke Recht, kom fra det jødiske Østeuropa og var efter mange ophold undervejs endt i København. De hørte hjemme blandt *De russiske jøder i København 1882-1943*, som er titlen på Things store bog fra 2008. De var fattige, boede flere generationer sammen i alt for små lejligheder, og de fandt deres politiske, intellektuelle og religiøse fællesskaber blandt andre østjøder. Familien Recht hørte hjemme i synagogen i Ole Suhrsgade, og her kom også Dora i sin tidlige barndom hver uge. Men hendes lyst til selv at bestemme, viste sig allerede, da hun blev 12 år, for så ville hun ikke i synagogen mere. Som 16-årig helt ung pige blev hun forelsket i en jødisk, kommunistisk ung mand. Hendes far forsøgte at forhindre forholdet, men det fik under alle omstændigheder en ende, da han faldt i 1937 i Spanien, hvor han var rejst til som frivillig samarit.

Dora var blevet kommunist, og hun meldte sig ind i DKU i 1937. Samtidig var hun i gang med at uddanne sig til børnehavelærerinde – selvfølgelig

med den nye pædagogik, hvor Sofie Rifbjerg underviste efter Montessoriprincipperne på Borups Højskole i København. På højskolen mødte hun Børge Thing, Morten Things far.

Min mors historie handler i virkeligheden næsten lige så meget om Morten Things far som om hans mor. Børge Thing var født i 1917 og var ud af en indremissionsk familie. Han blev uddannet blikkenslager, men efter en faglig kamp blev han afskediget og kom som arbejdsløs på kursus på Borups Højskole. Han var fagforeningsmand og socialdemokrat hjemme i Herning, men blev ret hurtigt kommunist i København. Det var midt i stalinismens første udrensningsperiode i 1936-38 med opdigtede anklager, skueprocesser og straffelejre, men det danske kommunistiske troede på var, som Thing rigtigt skriver, "et fuldstændigt demokrati, hvor arbejdere og bønder bestemte" (side 79). Det nære kommunistiske fællesskab og venskab med ligesindede kom til at være vigtigt gennem hele familiens liv.

De to unge blev gift i 1942, samme år som Børge gik ind i modstandsarbejdet, og samme år, hvor Dora blev gravid. Hendes familie var ikke glade for forholdet, og Doras far kom slet ikke til brylluppet. Året før kom loven, der forbød kommunistisk virksomhed. Resten af besættelsen handlede for Børge Things vedkommende om sabotage, og han blev til sidst leder af det kommunistiske BOPA, som gennemførte nogle af de farligste og største sabotagehandlinger. Han var usædvanligt egnet til

dette arbejde, han havde tydeligvis modet, de faglige evner, fandanivoldskheden og stoltheden over sabotagearbejdet. Desværre havde han også stærke hovedsmerter, og da lægerne mistænkte ham for at have en hjernesvulst, fik han sprøjtet thorotrast ind i hjernen i 1940. Det kan kroppen ikke udskille, og 30 år efter dør de fleste patienter af leverkræft. Børge Thing havde ikke nogen hjernesvulst, men blev ved med at have anfald af hovedpine resten af livet, og han døde i 1971.

I oktober 1943 flygtede Dora med sin et-årige datter over Sundet til Sverige. Det lykkedes først i anden omgang, og der var flere, der druknede på vejen. Morten Thing har her, som flere andre steder i bogen, interviewet ikke bare sin mor, men flere af de andre, der var med under den dramatiske flugt.

Beskrivelsen af opholdet i Sverige er efter min opfattelse noget af det mest interessante i bogen. Der er efterhånden en del beretninger om de danske jøders flugt, men flere kilder til selve opholdet i Sverige er meget velkomne. Især gennem brevvekslingerne mellem Dora og Børge følger vi den lille familie: Dora flyttede hele tiden fra den ene forholdsvis dårlige lejlighed til den anden med den lille datter, hun havde næsten ingen penge, selv om familien og vennerne hjalp, hvor de kunne, og samtidig var hun bekymret for Børge og hans sabotagearbejde. De var desuden begge to bange for at miste hinanden, brevene kom uregelmæssigt, og så var de jo meget unge. Ved juletid i 1944 kom Børge på et kort besøg i Sverige, og her blev Morten Thing undfanget. Perioden efter krigen var ikke nogen let tid at være kommunist i. Børge gik ind i hæren efter at

have bestået Kursus for Befalingsmænd fra Modstandsbevægelsen. Kommandanten i Odense, hvor han blev udstationeret, brød sig tilsyneladende ikke om modstandsfolk og slet ikke om kommunister. Og selv om Børge blev forflyttet til Vordingborg, hvor der var en bedre chef, blev han stadig opfattet som en sikkerhedsrisiko. Dora fortalte, at forsvarsminister Harald Petersen havde sagt, at Thing aldrig ville kunne blive oberstløjtnant: ”Vi kan da ikke over for vores kolleger i NATO lade sådan en mand avancere” (side 161). Til sidst opgav han hæren og blev ansat privat. Men det var stadig svært at være Børge Thing. Han var blevet psykisk nedslidt af krigen, og senere fik han kræft i leveren på grund af den gamle thorotrast-behandling.

Den nye israelske stat sluttede både Børge og Dora varmt op om – Dora dog kun i de første år. Men afsløringerne af Stalin i 1956 kom som et chok for dem, og da Aksel Larsen blev ekskluderet af DKP i 1958, forlod de det parti, de havde været medlem af i 20 år. Som andre gamle kommunister, oplevede de, at det ikke bare var et partimedlemskab, der blev sagt op, men at venskaber og samvær med mennesker, de havde kendt fra de var unge, var slut.

Morten Things forældre har været mere politiske end mange andre, og det betyder at han bevæger sig ind på kendte emner med en lidt anden vinkel end meget anden jødisk erindringslitteratur fra den periode. Desuden har begge forældrene været markante personer, som har levet i en vigtig tid. Morten Thing har formået at give et nuanceret, ærligt og interessant vidnesbyrd om dem begge to.